

МІЖЕТНІЧНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Пелін Олександр Володимирович,
доцент кафедри соціології і соціальної роботи факультету суспільних наук Ужгородського національного університету, кандидат філософських наук

Новосад Кристина Ярославівна,
аспірант кафедри соціології і соціальної роботи факультету суспільних наук Ужгородського національного університету

Міжетнічна толерантність разом із етнокультурними дистанціями та правовою захищеністю етнічних спільнот є показником процесу міжетнічної інтеграції та консолідації українського суспільства. «Оскільки інтеграція є перманентним процесом, її показники необхідно відстежувати на постійній основі», зокрема за допомогою соціологічного моніторингу [1, с. 3]. Але соціологічний моніторинг є лише першим етапом управлінських рішень, на якому науковими установами або тимчасовими творчими колективами розробляється концептуальна модель розвитку етнологічних відносин. На підставі концепції розробляється програма етнологічного розвитку. На другому етапі відбувається все-народне обговорення та законодавче оформлення принципів та норм етнологічної політики. Лише на третьому етапі здійснюється практична реалізація прийнятих рішень та законоположень. Ця стадія є обов'язковим завданням виконавчих органів усіх рівнів.

Україна пройшла декілька етапів розробки програми етнологічного розвитку. На кожному етапі постають три взаємопов'язані питання: дослідження, всенародного обговорення та регулювання етнологічних відносин. Перше питання покладено на соціологів та етнологів, друге – на представників ЗМІ та громадські організації, третє – на представників різних гілок влади. Досвід взаємодії всіх акторів показує певну кількість

проблем. Однією з фундаментальних проблем є те, що всі вони розмовляють «власними мовами», які відображають їх особисті позиції та відповідають їх особистим або корпоративним інтересам.

Мета статті – визначити основи взаємодії між різними акторами процесу націобудівництва та поширення міжетнічної толерантності в Україні. Для наближення до мети потрібно вирішити такі завдання: розглянути внесок соціологів, представників ЗМІ та влади у процеси дослідження, обговорення та регулювання етнологічних відносин; надати рекомендації з покращення їх взаємодії у поширенні міжетнічної толерантності в Україні.

Толерантність (від лат. *tolero, tolerare*) – переносити, тримати, терпіти, утримувати [2, с. 1017]. При соціологічному підході толерантність досліджується як соціальне явище, обумовлене певними соціально-економічними і політичними відносинами, традиціями міжетнічного спілкування, рівнем політичної і гуманітарної культури суспільства. Найбільш надійним методом соціологічного дослідження вважається шкала соціальних дистанцій Еморі Богардуса (*Emory Bogardus*). Автор теоретичної концепції вимірювання етнічних (расових) дистанцій Роберт Парк (*Robert Park*) вважав соціальні та расові дистанції продуктом упередженого ставлення до «інших». «Ми звичайно звертаємося до упередження, що здається потім приблизною, інстинктивною і мимовільною диспозицією, щоб підтримувати соціальні дистанції. Ці дистанції у нашому демократичному суспільстві, прагнуть перейти на виключно індивідуальний рівень» [3, с.344].

Перше експериментальне вимірювання міжетнічних дистанцій, зроблене Еморі Богардусом ще у 1925 році, показало практичну відсутність дистанцій між етнічними групами та націями, що розмовляють англійською мовою (англійцями, шотландцями та ірландцями) та значні антипатії у стосунках із турками, неграми, мулатами та японцями. На думку Богардуса, негативні відгуки про турків, що були отримані від респондентів, «не засновані на будь-якому особистому знанні про них». Ніхто з респондентів ніколи не бачив «живого турка у поганому настрої». Велика дис-